

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto (año) XXXVIII, 1-2

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

jan.-april (enero-abril) 1991

NAROD — DRŽAVA

Meddobje XXV, 3-4

To, kar iz ljudstva kot skupnosti istega jezika in slovstva ustvari narod, je narodno politično osamozavedenje, je zavestna in dejavna odločitev biti državni narod. Skupna volja iz roda v rod narajajočega se življenjskega občestva, oblikovati kot samosvoja skupnost, kot „kolektivna osebnost“ svojo bit, ustanovi družbo svojega prava in svoje oblasti. V temeljni odločitvi: biti samosvoja družba, se mnoštvo ljudi ne samo navzven razloči kot posebnost, od vseh drugih skupnosti različna skupnost, temveč se predvsem strne v bitni naravnosti — sprva samo v splošnih obrisih določene — samo tej skupnosti lastni skupni vrednotni smisel, skupni blagor, skupno blaginjo. Z vrednotno vsebino skupne blaginje, ki jo družbena enota občestveno ureničuje, je dana in temeljema določena družbena uredba, ki obsega i sistem tvarnih pravil i dejavnike za vodstvo družabnega delovanja. Svoj vrednotni smisel uresničujejoča družbena enota je izvirni pravni vir svoje uredbe. Obče dobro, točneje: potreba občega dobra (necesitas boni communis) je hkrati osnova oblasti, ki je lastna občestvu, ki vprav ta smoter ureničuje. Oblast je tam, kjer je družbena enota s skupno vrednoto, je nasledek družbene uredbe. Kjer je državna uredba, tam je državna oblast. Konkretna država je ustanovljena, ko jo konkretna skupnost hoče.

KONČNO je izšlo Meddobje XXV, 3-4. Prva dvojna številka 25. letnika se je pojavila točno pred enim letom. Namen tako odlašane izdaje prav gotovo ni v želji po podaljšanju jubilejnega letnika. Samoumevne so težave, ki jih ima emigrantsko publiciranje. Zato je izid, čeprav zakasnele številke, resnični praznik. Veseli smo ga! Ob pregledu 36 let izdajanja revije Meddobje moremo zapisati letnice, s katerimi se je zaključil vsak letnik, do 25. vključno. In sicer: 1955, 1956, 1957, 1958, 1960, 1962, 1963, 1965, 1966, 1969, 1970, 1972, 1973, 1975, 1976, 1978, 1981, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1991. Število strani je bilo več ali manj enako v vseh letnikih in če izvajamo kvaliteto kot kriterij, je bil tudi ta presledek v izdajanju del tradicije.

Tokratno Meddobje obsega 160 strani. Pesmi objavljajo *Vladimir Kos*, *Milena Merlak*, *Joža J. Lovrenčič* in *Angela Cukjati* (v španščini).

Tudi v prozi je več avtorjev. *Andrej Prebil* v črtici *Pod hrastom* opisuje srečanje duhovnika z znančema, s katerima obnovi spomine. Črtica je bila nagrajena na zadnjem literarnem natečaju SKA. *France Papež* v *Atlantski kroniki* prikaže pisatelja, ki se ob naselitvi v Buenos Aires sreča s pisateljico *Marto Lynch*, opisuje zgodbo njene družine in avtorjeve reminiscence. *Lev Detela* v realističnem slogu priča *Straho ob Dravi*. *Tine Kovačič* opisuje *Srečanje na Koreji*, srečanje dveh Slovencev v korejski vojni. *Tone Brulc*: *Sedem dni prahe Matica Pokljukarja v jarmičku*. Poskus slovenske pikareske v tujini. Maticev jarem so konji in brezplodna vsakdanost.

Pod rubriko eseji in razprave objavlja *Vladimir Kos* esej z naslovom: *Kartezijsko-kantovski sledovi v Janeza Janžekoviča nauku o spoznanju*. Gre za pismo v onostranstvo *J. Janžekoviča*, v katerem avtor prikazuje usodno zgrešenost kartezijske zasnove spoznanja. *Veronika Kremžar-Ročančeva* je prispevala temeljito študijo *Zapiski k naselitvi Slovencev v Argentini*. Prvi naseljenci v Formosi in Cerrito. Prav tako temeljito in analitično razpravo je prispeval *Jože Rant*: *Pod drugačnih poteh nadaljuje filozofsko razmišljanje o božjem bivanju*.

Pod zaglavjem *Zapisi prinaša Meddobje* dvojne izredne dokumentacije: *Jubilejno elegijo dr. Jožeta Lovrenčiča* s pismom hčerki *Nini* ob priliki svoje šestdesetletnice, 2. marca 1950. Izvirno gradivo z uvodom in opombami je opremil dr. *Rado L. Lenček*. *Tone Brulc* pa pod naslovom: *Čut časti v značaju pesnika Ivana Hribovskega* uvaža zbirko pisem Ivana Hribovskega svoji zaročenki. Besedila so bila sicer že objavljena v Novi reviji 83/84, vendar brez časovnega zaporedja in v zadnjem pismu je bil bistven del besedila okrnjen. In končno, tudi izpod peresa *Toneta Brulca*, je še ocena *Franceta Bučarja Resničnost in utvara*.

V tiskarni je ostalo še mnogo materiala za prihodnjo številko. Med brskanjem po gradivu zasledim več črtic: *Vžigalice* (*Ted Kramolc*), *Gobarjeva jesen* (*T. Brulc*), *Izgubljeni dom* (*Lev Detela*), *V tihi dolini* (*Maks Osojnik*) pa še razprave in eseje *Rudolfa Čuješa*, *Avgusta Horvata*, *Leva Detela*, pesmi *Jožeta Cukaleta*, *Vladimirja Kosa*, *Lojzeta Krakarja*, *Toneta Kuntnerja* in še. Dovolj gradiva za 26. letnik. Izšel bo v najkrajšem času, za zdaj pa pri SKA trkam na vrata bralcev in prijateljev, saj do sedaj še nikdar nismo bili razočarani. Prepričani smo, da kdor trka, se mu tudi odpre.

A. R.

IZŠLI STA PESNIŠKI ZBIRKI

VLADIMIR KOS - TISOČ IN DVA VERZA TONE RODE - ZENICE

Naročiti ju morete na naslov SKA: Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina

Cena za vsako knjigo je USA 10.- ali ustrezna vsota v drugih valutah.

(*Francis Dolinar*, Slovenska katoliška obzorja, str. 179)

Najhujše orožje naše dobe

Mislim, da je Francois Genet pred kratkim ugotovil, da je najhujše orožje naše dobe laž. Tudi drugi, ki je postal slaven za obletnico francoske revolucije, ker je o njej pisal s stališča resnice in laži, je bil Francoz — Furet. Vendar sta se laž in resnica takrat še mešali, laž še ni prevladovala nad resnico. New age, doba komunikacij, informatike, soft in hardware, satelitov, združevanj in ločevanj dežel, vse se je začelo v znamenju laži. Ni se nam treba ozirati daleč nazaj in naokoli, pogledjmo samo malo naokoli okrog sebe, čeprav bom za pravo oznako laži posegel drugam.

Živimo v dobi kulture laži in ubogi naši potomci, ki jo bodo morali živeti do konca svojih dni, mi smo imeli priliko, da smo vsaj delno še poznali dobo resnice, čeprav ta ni bila več upoštevana. Ne bodo se mogli rešiti v Ameriko iz Evrope, ne iz Amerike v Afriko ali Azijo — kultura laži se je razpasla že povsod, tako da lahko govorimo že o globalni kulturi laži, ki je zavzela v kratkem času ves svet.

Predvojni ruski misleci Solovjev, Berdjajev, Ivanov, se niso toliko bali komunizma, kakor tistega, kar bo nastalo po njem, in danes vidimo, da se niso motili: laž, komaj rahlo prevlečena s hinavščino, včasih te niti ni treba, ker ne čutimo več potrebe, da bi hinavčili, ker je laž že toliko v navedi, da ni treba „lagati z umitim obrazom“. Za laganje se nam ne bo treba več umivati, kar je tudi prednost našega časa.

Ne vem, kako je zalezla k meni revija Komunistična iskra št. 1-2, oktober in november 1990 in 3-4, december in januar 1991. Beograd. Znašla se je pri meni in kot bi me čakala s svojo rdečo barvo, srpom in kladivom ter: „Proletarci svih zemalja, ujedinite se!“ V podnaslovu pa še enkrat: „Dvignite se prezreni sveta! Vi sužnji, ki vas mori lakota!“ Celo notni zapis z besedilom v srbohrvaščini in hrvaško srbsščini se mi je ponujal, tako da si napev lahko zabrudam ob tihih večerih, ko se otepaš komarjev in poslušam napovedovalca nogometa; komarji v Argentini decembra januarja niso laž, ampak žalostna resnica, medtem ko je nogomet skupek laži, goljufije, podkupovanja, mamil in nečedne trgovine skozi celo leto. Izbirati moraš med lažmi politike, športa in solzavimi seks-novelami na televiziji. Nihče, ki še gleda TV ali posluša radio, more trditi, da je izbira velika.

Zmaga razuma? z velikimi črkami in klicajem stoji v uvodniku. Za umsko slabo razvite poskrbi komentar: „Zmaga levic v Srbiji in Črni gori je dokaz zrelosti naroda, ki se ni dal preslepiti z lažnimi obljubami reformatorjev, samozvanih vojvod in ujediniteljev, napadalnih nacionalistov in rojalistov, ki so svoj program zasnovali predvsem na protikomunizmu. Sedaj, ko so volilne tekme zaključene, lahko svobodno rečemo, da je zmagal narod.“

Vse lepo in prav; torej so komunisti premagali protikomuniste. So protikomunisti, ki niso protikomunisti, morda samo začasno, so spet spreobrnjeni komunisti, ki niso pravi protikomunisti, kaj jim moreš, tretji so protikomunisti iz prepričanja, skoraj bi rekel, da so protikomunizem podedovali, četrti iz koristoljublja, peti...

Če je tako zapleteno poglavje o protikomunistih, kako je šele o komunistih! V političnem eseu urednika KI Momčila Jakića „Politika kot zločin“ izvemo presenetljivo novico: KOMUNISTI NISO NIKDAR VLADALI TEJ ZEMLJI IN TEMU NARODU!

Vse, kar se je zgodilo po letu 1948 in še prej, so bili osebni računi med Kominternom, pravzaprav s Stalinom in jugoslovansko kliko banditov: Titom, Rankovićem, Djilasom, Bakarićem in Kardeljem (po takšnem vrstnem redu, prej je v samoupravljanju bil prvi Kardelj!). Ti bi s svojimi ostavkami lahko rešili Jugoslavijo l. 1948.

Zazrimo se za dobrih štirideset let nazaj. Po Komunistički iskri se je jugoslovanski vrh odrekel že l. 1948 internacionalni avantgardi delavskega razreda, zavzel nacionalistično stališče, prešel v tabor protikomunizma in svetovne reakcije, KPJ je bila razpuščena, na njeno mesto je stopila

Jugoslovanov, češ da so izdajalci-informbirojevci, pobitih je bilo 8.000 španskih borcev, iz vrst vojske je bilo 55.000 zaprtih, od teh je sedaj 26.000 invalidov in še in še: o Golem otoku, Grgurju, Sremski Mitrovici, Ugljanu, Stari Gradiški, Bileći, Stocu in o vseh cvetkah jugoslovanskega socializma. KI pravi socialističnega samoupravljanja, vendar tega takrat še ni bilo, potem pa ko je prišlo, ga imenuje osebna diktatura, tiranija in politični banditizem. Pred njimi in nami so se dogajali ti dogodki, vendar so z lažjo tako spretno operirali (ali pa še operirajo!) da nismo opazili niti desetinke tega, kar se je dogajalo, kaj šele, da bi si znali razložiti nadaljnji potek ali predvidevati žalostni konec. Če je sploh pravi resnični konec že bil!

Jugoslovanska neuvrčenost? Maska, da drugi niso opazili, da so vladajoči sami podrepaniki Amerike!

Socialistično gospodarstvo? Tat na tatu jaha, tat pa poganja. (KI bi lahko vedela, da je isto zapisal že Gogolj!)

Če smo za to izvedeli po štiridesetih letih, je skoraj gotovo da za podrobnosti o vojni v Perzijskem zalivu ne bomo izvedeli nikdar. Seveda človeštvo ne verjame, da so ga potegnili za nos. Kljub vsem tem številkam in dejstvom slepo veruje, da ga prihodnjic ne bodo več. Momčilo Jakić, urednik KI se veseli že danes: Posebno me raduje saznanje, da su formirani komiteji i odjelenja KPJ v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Kranju! Torej v Sloveniji najprej, ker so do sedaj pravoverni bili samo v Beogradu in Baru. Vsaj enkrat smo Slovenci prvi, če so nas že prej tako izigrali, da nismo imeli prilike spoznati pravega komunizma ne socializma ne vlade proletariata! Če si bo kdo zaželel res čistega komunizma, naj se vpiše pri Dragu Stamatoviću, Borisa Kidriča 6, 62.000 Maribor. Upajmo, da imena ulice še niso spremenili, ker je tudi Kidrič spadal med ameriške podrepanike po KI. Slovenski in jugoslovanski primer laži in prikrivanja, oglejmo si še drugega!

„Če bi imel jaslice, bi mesto osla prihranil za Gregorja Selserja,“ je rekel zadnjič Octavio Paz, lanski Nobelov nagrajenec za literaturo. Selser je argentinski levičarski časnikar, medtem ko je mehiška levica udarila po Octaviu Pazu, ki brani stališče Enriqueja Krauseja, zgodovinarja, ki kritizira levico v vprašanju zalivske vojne. Ta je ločila ne samo mehiške intelektualce, ampak tudi prebivalce drugih dežel. Kdo ima prav? Nihče ne more soditi, ker nihče ničesar ne ve: vse je zavito v skrivnostno temo, vojaško cenzuro, obe strani lažeta, vsaka kaže samo svoj prav, propagandni stroji delujejo na možgane celega človeštva, etapa proselitizma se podaljšuje.

Naslov zadnje knjige Octavia Paza se glasi „Pequeña crónica de los grandes días“ (Mali letopis velikih dni), ker sluti, da se dogajajo velike reči, toda nima kaj pisati o njih, ker nič ne ve o njih. Paz sluti, da smo na koncu neke dobe, družba zaključuje istočasno dva sistema, po katerih so ostale samo ruševine. Po skoraj polstoletnem poizkusu razbrzdanega kapitalizma na eni strani in totalitarne birokracije-socializma na drugi, je že čas, da človeštvo napravi sintezo med obema. Toda kako napraviti sintezo, če pa nihče ničesar ne ve? Če manjka glavni člen, o katerem je toliko kokodakala prav demokracija — informacija, tako z ene kakor z druge strani? Če bi zadrževali ali prikrivali informacije ali namene Arabci, bi bilo to še razumljivo. Pravim Arabci namesto Irak, ker tudi slabe stvari združujejo, imajo nekaj pozitivnega na sebi in prej ali slej bo zalivska vojna združila vse Arabce. Toda sedaj gre za prvo borce demokracije, ki prikrivajo svoje namene in informacije ter lažejo v skoraj vseh primerih. Zavajanju in zavijanju resnice niso vajeni mladi narodi, morda je to bolj poznano starejšim, ki so to imenovali diplomacijo nekdaj. Tudi demokracija dobiva čedalje večje razpoke. V časih Platona in Sokrata je Platon šel trikrat učiti mladega Gorgija v Italijo demokracije — zastoj! Platonovi nauki niso koristili nikomur, mladi Gorgias je umrl v pouličnem pretepu in kaos v grških kolonijah se je nadaljeval.

ampak celo narašča. Vzemimo, da je bila Watergateska afera samo notranja zadeva ZDA, bila pa je obenem že tudi dokaz, da je „nekaj gnilega v državi danski“. Najemanje gnilih južnoameriških vlad je postalo vsakdanja zadeva: kdo si bo mazal roke s tako umazanimi posli kot je denacionalizacija tako v včerajšnjih socialističnih deželah Evrope kot v bananskih republikah Južne Amerike?

Vprašanje: Imajo arabski narodi pravico, da samovoljno določajo cene petroleju? lahko zastavimo tudi drugače: Imajo zahodne, že itak preveč bogate države pravico, da one določajo ceno petroleju? V temelju zadeva neomejene pravice močnih do šibkih, če bodo zmagali pa s tem še ni dokazano nič drugega kot da je nastopil zakon džungle in da je besedičenje o tržnem gospodarstvu samo tema za aristokratske salone. Res, čudno pot je ubralo človeštvo, če ga sploh lahko še tako imenujemo. Nova doba laži in hinavšine, prikrivanja, zavajanja in točenja krokodilskih solza najbrž ne bo tako kratka, tudi človeštvo ne bo izšlo bolje iz nje.

T. B.

ustvarjalci ska

Zborovodja Andrej Jan

Ob koncu leta je zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche, ki ga vodi naš član Andrej Jan, imel več nastopov. Najpomembnejši izmed njih je XXIII Navidad Coral. Božična nastopa v bariloški katedrali sta bila 15. in 16. decembra. V prvem delu je zbor izvajal tri Gallusove skladbe (Omnes de Saba, Canite tuba in Syon, O admirabile commercium) in po eno delo C. Monteverdi, J. M. Nunes García, W. A. Mozart, G. Ph. Telemann. V drugem delu je Jan izbral razne narodne priredbe božičnih pesmi, med njimi tudi Andreja Vavkna Pastirci, kam hitite.

Pri koncertih je sodeloval komorni zbor Gaudeamus, vijo-
lini ter orgle. Orglarica je bila prof. Anica Arnšek Magistrova.

Na obeh koncertih je bilo okrog tisoč petsto poslušalcev. Manj imamo podatkov o ostalih koncertih, ki se jih ob koncu leta nabere kar dobro število.

V Nemški šoli (22. novembra), Melipal (24. novembra; tu sta bili na programu tudi Gallusovi Angelus Domini descendit in Lojzeta Bratuža Tantum ergo).

Zadnja nastopa pa sta bila 19. decembra v Hogar de Ancianos in Capilla San Ignacio. Pri vsem pa ima bistveno zaslugo sodelovanje zborovodja Andreja Jana, ki od marca 1987 vodi zbor. Ta je dosegel zavidljivo raven in božični nastop v katedrali je bil res veličasten. Janu pa je veljal naziv „osebnost leta“, ki ga daje program Sin mordaza (brez primeža) nekaterim vidnim bariloškim odličnjakom. Radio Del Lago je že četrtič snemal zborovo božično izvajanje ter predvajal teme na sam božični dan.

Svetinja

V soboto 27. oktobra je bila v Slovenski hiši krstna predstava dramskega dela v štirih slikah Svetinja. Avtor, France Papež, je prikazal v njej usodo slovenske zastave in njeno poveljevanje v teh dneh. Izvirno Papeževo delo je režiral Lojze Rezelj ob priliki proslave 29. oktobra, ki jo zadnja leta SNO poimenuje tudi kot dan slovenske zastave.

Papeževa Svetinja je začrtana v stilu klasične gledališke uprizoritve, z realistično zasnovo, vendar pa simbolističnim dialogom. Borba med domobranci in partizani se konča z umikom protikomunističnih vrst. Mati je izgubila v boju sina domobranca, odnesla pa je s seboj v svet zastavo, v katero je bil zavrt mrtev sin. Konec Papeževe drame je fantastičen razplet.

Rezeljeva uprizoritev je bila zvesta Papeževemu tekstu. Imena nastopajočih: Marcel Brula, Štefan Godec, Ciril Jan, Marjeta Javoršek, Ana Klemen, Ciril Loboda, Miloš Mavrič, Bogdan Magister, Jože Oblak, Gabrijel Petkovšek, Janez

Petkovšek, Andrej Peršuh, Andrej Rode, Marko Rezelj, Lojze Rezelj ml., Marko Selan, Klavdij Selan, Marjeta Selan, Maks Skarlovnik, Alenka Smole.

Dobro zamišljena in posrečena je bila scenografija, ki jo je pripravil Tone Oblak.

Žal je nekatere motila realistična izvedba gledališkega dela in njegova domobranska tematika, tako da je vodstvo Zedinjene Slovenije odpovedalo že napovedano ponovitev igre.

Kljub temu čestitamo pisatelju, režiserju in scenografu, vsi trije so člani SKA, ter vsem nastopajočim za vestno in temeljito izvedbo.

Slikar Božidar Kramolc

Slikar Božidar Kramolc je lani junija razstavljal v novomeškem muzeju za razstavo slovenskih izseljenskih umetnikov. 1. in 2. decembra pa je razstavil 50 akvarelov v Franklin Carmichael Centre v Torontu. „Motivično obsega torontska razstava pokrajino, cvetlično tihožitje in figuralko. Med pokrajinami so tudi vedute iz Ljubljane, Novega mesta in Dolenjskih toplic... Razstava B. Kramolca je bila deležna lepega obiska kot tudi finančnega uspeha.“ (Iz Slovenske države, dec. 1990, str. 11). V marcu pa bo slikar v Ljubljani na odprtju razstave v Mestnem muzeju.

Razstava Andrejke in Marjete Dolinar

Članici in sodelavki Slovenske kulturne akcije Andrejka in Marjeta Dolinar sta razstavljali v podružnici Banco de la Provincia v Ramos Mejiji svoja olja. Čeprav gre za sestre, tudi tematika je bila ista — tihožitje — vendar ima vsaka svoj osebni slog, ki ju že sedaj loči eno od druge.

Imeli smo že priliko ogledati si kataloge njunih del, kjer oljnate slike še niso bile vključene, zato je bilo ob ogledu razstave naše presenečenje še večje. Gre za dve mladi, obe-tavni slikarici, ki pa še nista imeli samostojni razstavi pri SKA, ki ju morda argentinska publika in umetnostna kritika bolje poznata kot slovenska, ki je imela priliko ogledati si njuna dela na argentinskih razstavah. Čestitamo!

Pavel Štrukelj v reviji Literatura

Revija Literatura št. 9 (vol. 4-5, leto 1990) je objavila šest kratkih črtic sodelavca SKA Pavla Štruklja. Črtice so bile objavljene že pred leti v španščini in za nekatere je Štrukelj dobil literarne nagrade (Jutri, vsi skupaj, Neznana roka, Tri nerazlične smrti, Angelski časnikar, Zadnji pohod v puščavo, Vsakdanja kava). Kratak življenjepis in uvodno besedo je napisal prevodom iz španščine Pavle Rot.

Jože Krivec — petinsedemdesetletnik

Eden izmed klasikov slovenske domačijske literature bo 16. marca praznoval 75 let. Po vstopu na univerzo, kjer je napravil juridični doktorat, je dr. Jože Krivec bil sotrudnik Doma in sveta, Vigredi, Vrta, Slovenčevega koledarja, Slovenskega doma, Domoljubja itd. Pri Slovenčevi knjižnici je izdal zbirko novel Dom med goricami (1942). Prispeval je tudi novelo v Zborniku zimske pomoči (1944). V emigraciji je urejeval list Svet in dom (v Serviglianu in Senigalliji). V Argentini pa je svoje literarne prispevke objavljal v Zbornikih Svobodne Slovenije, v Svobodni Sloveniji, Vrednotah, Duhovnem življenju, v Slovenski besedi, v Meddobju itd. Leta 1978 mu je SKA izdala zbirko črtic in novel Pij, fant, grenko pijačo.

Dr. Jožetu Krivcu želimo zdravja in še na mnogo let!

Primorani smo dvigniti naročnino pri SKA, ki je odslej U\$S 35.— za letnik Meddobja in Glasa. Za letalsko pošiljanje pa je treba dodati še 15.— U\$S.

Tokijski pisemski eseji št. x + 10.

(Od Novega leta nas loči le še 96 zimskih ur.)

Dragi Glas!

Oprosti, da Ti šele zdaj voščim — Božič je za nama, a njegove milosti trajajo naprej, tako da si jih lahko izprosimo tudi celo prigrizke; iz srca Ti jih želim, da boš tudi v Novem letu (ki ga pri nas tukaj imenujemo Hějsej 3) prijeten Glas v puščavi, to je, v puščavi nekulture, ki nas vse obdaja, kjerkoli se klatimo po svetu. In hvala Ti za vse težavno delo, ki si ga v tem Gospodovem letu 1990 opravil, da bi nam vsem bilo lepše in svetlejše v kulturno izboljšanim okolju!

Nimam še vesti o našem slovenskem plebiscitu, ki so ga nameravali izvesti 23. decembra in za čigar pozitiven izid sem iz srca prosil mogočno intervencijo naše ljube Gospe Brezijanske. Menim, da je z menoj prosilo dosti, dosti Slovencev po vsem svetu, saj gre za uresničenje naše tisočletne težnje po resnično lastni in resnično neodvisni državi. Spoštujem mnenje, to je, spoštujem Slovence-nosilce mnenja, da naj ostane Slovenija v federalnem sklopu Jugoslavije, a dosti nas je Slovencev — najbrž smo večina —, ki tega nečemo, ker hočemo imeti usodo končno v svojih rokah. Nekateri članice Organizacije Združenih Narodov imajo manj prebivalcev kot Slovenija in manj kulturne in gospodarske zmogljivosti, sodeč po tem, kar so bili doslej ustvarili — in vendar jih mednarodna skupnost priznava kot državo, sicer bi ne mogle postati pravomočne članice OZN. Tukaj se dotikam političnih živcev, ki se prepletajo po celi Evropi in segajo na druge celine in sooblikujejo dogajanja doma. To je mogočen obtok in vanj se izlivajo osebne in narodne sebičnosti. Zato sem Ti omenil, da sem se z molitvijo odpravil v sama Nebesa, kjer vse te zamotane stvari pravilno ocenjujejo in kjer je dovolj sredstev za uresničenje pravičnosti — sam Božji Načrt Sveta predvideva naše prošnje in jih upošteva.

Najnovejši SKA-ino izdanje — herojski podvig v primeri z blazno argentinsko inflacijo —, Dolinarjevo knjigo, težko pričakujem; rad bi jo vsem priporočil, ker vsebuje čvrsto in zdravo duševno hrano; po branju Dolinarjevih esejev sem se bil zmeraj čutil bogatejšega po ozirom na uvide. Imeti te eseje, sicer raztresene po celotnem svetu revij, zbrane v lično knjigo, je prava zakladnica za naše knjižne police. Upam, da jih imamo; upam, da vsak izmed nas premore vsaj eno polico, pa čeprav je „scimpana“ iz odvrženega lesa ali starih škafeljev; na takšni polici bi morali imeti svoje najzvestejše prijatelje — dobre knjige, vsebinsko bogate knjige, so-rodnice Večne Besede, ki je postala človek in navdihnila eno najmogočnejših knjig sveta: Sveto pismo.

Dragi prijatelj v Trstu mi je poslal tri knjige — bisere, ki bi jih rad priporočil vsakomur, ki mu je za razumevanje našega protikomunističnega boja v letih 1941—45, posebno z vidika osebnih doživetij, ki lahko osvetlijo prenekatero splošno trditev zgodovinarja. Te tri knjige so: France Špelič: Vrnili se bom k Očetu (Mohorjeva, Celje 1990); Zdenko Zavadlav: Iz dnevninskih zapisov mariborskega oznočja (Založba za alternativno teorijo, Maribor 1990); in Janez Zdešar: Spomini na težke dni (Družina, Ljubljana 1990). Vsaka teh knjig po svoje presune. Špeličovo pričevanje razkriva nekatere stvari, o katerih mi, domobranci raztreseni po različnih enotah, nismo imeli pojma. Tudi če bi domobranci želeli, bi te vrste nekrščanskih, to je, zverinskih vojakov, moralo obsoditi pristojno vojaško sodišče, tudi s smrtno kaznijo, če to zahteva pravičnost. Takšne zverinske izjeme — v kolikor gre za neovrgljivo zgodovino — mečejo zverinsko-ostudno senco na boj proti komunizmu, a temeljne pravičnosti mu ne morejo vzeti. V dobi 2000 let so različni ljudje onesnažili Telo naše Cerkev, omečili pogled nanjo, ga spremenili celo v sovražništvo zaradi osebno doživetih krivic — objektivnemu in pretehtanemu pogledu pa je še zmeraj Cerkev naše ljubljene Odraslosti. Špeličovo pričevanje pa tudi razodena, kako so prenekateri partizani ostali dobri ljudje kljub zločinski neresnični ideologiji komunizma.

Menim, da je mogoče izslediti dobre ljudi tudi med nacisti in fašisti, čeprav sta jih tako nazivem kot fašizem zavajala k tolikim, človeka nevrednim ocenjevanjem in dejanjem.

Dan se nagiba; s ceste prihaja hrup, ki vsako leto označja vročične priprave milijonov ljudi na prihod Novega leta; kar se da še letos urediti, hočejo urediti; a ceste ostajajo ozke in tovorni in osebni avtomobili morajo kljub naglici zavirati. Mrzel veter tudi doprinaša svoj šum, čeprav so mu doslej debeli snežni oblaki zdrknili iz rok na obalo Japonskega morja. Zdi se, da razne politične spremembe niso mogle omiliti zime na kitajskih stepah; s svojim vplivom sega prav do naših otokov.

S priručnimi pozdravi ostajam Tvoj daljnovzhodni pisar

Kladimir Kos.

Pisma

Montreal, 3. januarja 1991.

V poročilu o srečanju v Otočcu g. Lenček pravi, da ga je razočaral moj referat o „Slovincih v Kanadi“, ker je „o stvari veliko več vedel, kakor pa je povedal referent.“ Ker pač nisem govoril o Slovincih v Kanadi, ne dvomim, da ima g. Lenček prav. Upam pa, da bo razumel, zakaj je od mene tako malo zvedel, če mu povem, da naslov „Slovinci v Kanadi“ ni bil moj, ampak so ta naslov mojemu govoru dali organizatorji. Niti ni to bila tema, o kateri so me povabili, naj govorim. Če pa so me povabili kot tipičnega kanadskega Slovence, so se tudi zmotili. Kot sem povedal že v Otočcu, je za samotarja kot sem jaz (vsaj v tem sem podoben stricu) Pepe Žebot, vrtnar v St. Catharinesu, prav tako pomemben kot pokojni dr. Ciril; zato od mene ni bilo pričakovati kakšne uradne inatične slovenske stvarnosti v Kanadi, še zlasti pa ne opisovanja emigrantske folklorne. Vsekakor me g. Lenček kara neupravičeno; upam, da se ne bi hudoval tudi nad človekom, ki bi pripravil govor o pomarančah, potem bi bil pa predstavljen kot poznavalec jabolk. Vendar pa razumem, da je težko razumeti kaj poslušal, če pričakuješ referat, dobiš pa pesem (govorim o zvrsti, ne o kakovosti) in še citati so v angleščini.

Sem pa govoril kot v Kanadi živeči Slovenec in s tega vidika razmišljal o položaju emigranta v letu čudežnih sprememb. Osrednja točka referata je bil argument proti uradni kanadski politiki do priseljencev. Povedal sem, kako naš uradni multikulturalizem pod krinko enakopravnosti getoizira novoprišlece. O tej temeljni hinavščini kanadske politike verjetno g. Lenček bolj malo ve, še manj pa o tem, kako teorijo multikulturalizma uporabljajo proti željam Quebeca za narodno neodvisnost. G. Lenček o tem tako malo ve, da je prezrl bistvo mojega referata, ker pač emigrantski tisk v Kanadi, tudi slovenski, o tem nič ne reče, ker se ne razume, kako nesramno ga uradna kanadska politika zlorablja. Ali pa to dobro razume in se pusti podkupovati z oglasi Ministrstva za multikulturalizem, brez katerih večina emigrantskih listov ne bi preživela. V referatu sem pokazal, kako so na primer Slovenci, ki hrepenijo po slovenski neodvisnosti, nehote in nevede uperjeni proti podobnim željam francoske Kanade. Boj proti teoriji multikulturalizma pa je bistvenega pomena za Slovence, ker se ista teorija uporablja proti Slovincem na Koroškem, češ, kako pa lahko vi zahtevate posebne pravice, ko pa je v Avstriji že toliko manjšin. Zato sem bil zelo vesel, da so mi povabljeni iz Koroške povedali, kako dobro so razumeli moje argumente. Tako tudi lažje prenašam, da g. Lenček mojega referata ni razumel ali je prezrl njegovo bistvo. To sem opisal v opozorilo, da ga bo treba v zborniku bolj skrbno prebrati, kot pa ga je g. Lenček poslušal. Referat je pravzaprav še kako govoril o kanadskih Slovincih.

Lep pozdrav,

Dr. Tom Ložar

Slovenska izseljenska matica.

S prošnjo za objavo smo prejeli pismo novega predsednika SIM dr. Mirka Juraka. Ker je pismo preveč obširno objavljamo samo zadnji odstavek:

„Dragi rojaki! Upam, da Vas bomo z našimi dejanji prepričali, da 'dobro v srcu mislimo' in da boste tudi Vi sprejeli našo odkritosrčno ponujeno roko za sodelovanje. Prepričan sem, da bomo skupaj lahko opravili pomembno delo pri ohranitvi slovenske samobitnosti, našega lepega in bogatega jezika in v skupno dobro vseh nas doma in Vas v tujini. V novem letu želim Vam in vsem Vašim bližnjim obilo zdravja, sreče in uspehov in Vas lepo pozdravljam!

dr. Mirko Jurak
Predsednik SIM

v Ljubljani, dne 3. januarja 1991

In še nekaj odstavkov iz raznih pisem:

„Želim Vam in Vašim sodelavcem v SKA lepo in uspešno novo leto in Vas pozdravljam s koroško-slovenskim pozdravom, Vdani Franc Kattinig, Vodja Mohorjeve založbe Celovec, 11. jan. 1991

„Pred par dnevi sta nas presenetila Tomaž Mavrič in Cvetka Babič, ko sta nam pripeljala argentinske obiske. Kako lepo je bilo slišati slovensko petje. Pravi božič! Prejmite pozdrave iz mrzle Kanade Jožica in Tone Jemec

Lafontaine, 4. januarja 1991

krijise

TISOČ IN DVA VERZA — nova pesniška zbirka Vladimirja Kosa

Pesniki so posebna vrsta človeške narave. Ni jih mogoče prepoznati po naslovu, ki ga nosijo ali ki si ga celo nekateri prisvajajo, temveč je narava tista, ki jim da pesniški pečat. In njihovo delo.

Med Slovenci v zdomstvu imamo nekaj takih pesnikov, a ti ne živijo nujno v Argentini. Na misel mi prideta takoj Vinko Beličič in Vladimir Kos, ki sta značilna slovenska zdomska pesnika ali po mnenju drugih „argentinska“ slovenska pesnika. Kaj pomeni to „argentinstvo“, kakšen poseben prizvok ima ta poenostavljeni pojem?

BARA REMEC, ilustracija k Tisoč in dva verza

BARA REMEC, ilustracija k Tisoč in dva verza

Srč v štirih desetletjih skovane vsebine izpareva trdoživost, vztrajnost, doslednost, radikalnost in zakoreninjenost, ki hrani izvirnost slovenskega duha brez primesi. Prav tako izvirnost domače zemlje, čeprav z drobnimi vneski novih in neslovenskih elementov, izkazuje pesništvo Mirka Kunčiča. „Moj mož ni nikoli živel v Argentini, on je samo umrl v Argentini“ (Tako zapisuje Tone Kuntner besede Kunčičeve vdove).

Vladimir Kos vnaša v svoje pesmi japonski element, odkriva drugačne razsežnosti, odriva tradicionalne strukture in neprenehoma ustvarja. Povsod pa je živo pričujoča usoda zdomca; pesnik se zapre za slikovito orientalsko naravo, z eksotiko drugačnih melodij, v zapredku pa hrani najzlahtnejše in boleče reči: Slovenija, vera, ljubezen, lepota, revolucija, mati, vrnjeni domobranci ipd.

Vladimir Kos se je rodil v Murski Soboti 2. junija 1924. „Prvo pesem so mi objavili v Jutru, ko sem bil v tretjem razredu ljudske šole v Mariboru“ (Glas, sept. 1971). Po vojni so izšle njegove pesmi v Naši pesmi, prilogi revije slovenskih akademikov Nova doba. Leta 1955 je pri SKA izdal Križev pot prosečih. Leta 1960 je v samozaložbi izdal

NAROČILNICA

Slovenski kulturni akciji
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires

Podpisani(-a) naročam Vaše tiskovine, objavljene na drugi strani te naročilnice, zaznamovane s križcem.

Priloženo prilagam plačilo tega mojega naročila v čeku za U.S.A. dolarjev, oziroma v nakazilu za avstralov.

Prosim, da se mi naročeno pošilja oziroma pošlje na spodnji naslov:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

lastnoročni podpis

Dober večer Tokio. Pesmi zate in zame. Na prvi strani piše: Vladimir Kos, član SKA. Izšla je zbirka *Ljubezen in smrt*. In še nekaj (1971), *Spev o naši gori* (1981) in zdaj *Tisoč in dva verza*. Gre namreč točno za tisoč in dva verza. Poleg uvodne pesmi (*Uvajanje v praznik*) so še štiri kantate, za katere je Kos raje uporabil besedo kantilena.

Prva kantilena nosi naslov: *Slovo noči od živalskega vrta v Uéno*. Tu opisuje živali na prehodu iz noči v zoro v živalskem vrtu v Tokiu. Druga kantilena: *Barvit oblak med oblaki*. Kos poje o oblakih razne vrste, ki jih vidi na japonskem nebu. Tretja kantilena je naslovljena: *Še mi zletimo na mesec*. Je to himna prvemu poletu in pristanku človeka na luni. Četrta kantilena: *En del ceste v Hákata*, kjer opisuje srečanje s Slovenko na japonskih tleh.

Vsaki kantileni je dodana najbolj potrebna razlaga, a od bralca zavisi, če v prvi in četrti kantileni, poleg anekdotičnosti, verzifikacije in pesniških prispodob zasluti globljo plast zakoreninjeno v hrepenenju po svobodi. Iz prve kantilene:

Divje ptice stremijo
skoz kletko

v temó, odkoder bo zora prišla
z vetrovi morjá.

Z mrežnice završijo
in spretno zajadrajó
v vrh prostora,
kot da domov jih peljá.

Ali:

Panter stopa z neslišnimi gibi,
stopa po kletki sem ter tja.
Ribnikova meglá v mesečini
z roso hladi samici tla.

Zdaj pa zdaj se neslišno ustavi,
liže samici bol z glavé.
Tiho-gibčno se vrne k ograji,
uram sledeč, da v noč bežé...

V četrti kantileni je moč najti izraz človekovega dostojanstva in v zvezi s hrepenenjem po svobodi tudi tisti pojem o argentinskem slovenstvu:

„Zdaj sem kot Vi —
politična begunka.
Hočem doštudirati.
Potem bom šla v Argentino.
V prosti svet Slovencev.“

Zdaj igrajo tango Frenesí.

Drugo kantileno sestavlja štirinajst sonetov in petnajsti, ki izhaja iz njih, je nekakšen magistral. Posrečena zgradba, ki iz tradicije prevzema zahtevno obliko, a ji Kos nadene sodobno verzifikacijo, pri kateri pride do izraza vsebina in tudi ritem.

Eden izmed teh oblakov v drugi kantileni je tisti, ki je človeško zakril našega Gospoda na dan Vnebohoda.

Tisoč in dva verza povezuje japonsko okolje in nas spominja na privlačno število „tisoč in eno noči“. Tako kot so znani motivi, ki so jih okoli Bagdada zbrali v prečudovitem delu „Tisoč in ena noč“, tako so tudi znani motivi Kosovega Tisoč in dveh verzov.

Preprosta vsebina je izražena s prefinjenim čustvovanjem in s smislom za močne vizuelne podobe, z občutkom za slikovito in predvsem za oblikovno sistematično.

Slovenec na Japonskem je v svet poslal nežno kantileno, šopek Tisoč in dva verza.

Knjigo je z izvirno diagramacijo in ilustracijami zamislila in izvedla slikarka Bara Remec. Njene ilustracije zadenejo v bistvo pesmi. Zarisane so s spretno in odločno črto, objavljene pa so z zanjo značilnimi primarnimi barvami.

A. R.

Iz pesmi Varlama Šalamova napisana v moskovski Lubianki.

Bog živi zarjavelo mrežo,
Bog živi ječe celico,
jaz komaj vaju bi zamenjal
za radost žezla, za zlato.

Zahvaljeni zapahi, ključí,
zahvaljen ostrí bajonet,
modrost bi tako komaj našel,
če bi nabiral jo sto let.

Zahvaljena svetiljka drobna,
ležišče trdo, Bog s teboj,
tako me nežno vanj polagaš
kot mati dete v zibeljko.

Pred včerajšnje radosti srečo
uho, zatiskam in oči,
mi sonce, sonce, sonce sveti,
ko duša z Bogom govori.

Ne trudim se, več ne poskušam,
kako ozdraviti bridkost,
poživljajo mi psalmi dušo,
poslušam Siraha modrost.

To gnezdo kač me več ne plaši,
ne iščem zla, kje je, odkod?
zdaj verujem v večno povabilo
in upam, ljubim Te, Gospod...

iz ruščine J. Cukale, d. j.

Tole zanimivo poezijo mi je v ruščini napisal moj prijatelj Volodja. V. Šalamov je znani, a še ne priznani ruski poet; preložil sem jo za naše MEDDOBJE. Misijonski in literarni pozdrav

Vaš Jože Cukale, d. j.

Revija „Meddobje“ z „Glasom Slovenske kulturne akcije“ (letno 320 + 16 strani v „Meddobju“ in 48 strani v „Glasu“) 35 USA dol. ☐

France Pernišek, „Zgodovina slovenskega Orla“. 251 strani in priloga s fotografijami. Opremil arh. Jure Vombergar vezana: 13 USA dol. ☐
broširano: 10 USA dol. ☐

Dolores M. Terseglav, „Ladijski dnevnik“. Pesniška zbirka. 172 strani. Opremil in ilustriral Ivan Bukovec 8 USA dol. ☐

Franc Dolinar, „Slovenska katoliška obzorja“. Izbrani spisi na 715 straneh obsežni knjigi. vezana: 30 USA dol. ☐
broširano: 25 USA dol. ☐

Vladimir Kos, „Tisoč in dva verza“. Pesniška zbirka. Ilustrirala Bara Remec 10 USA dol. ☐

Tone Rode, „Zenice“. Pesniška zbirka, 72 strani 10 USA dol. ☐

Vinko Brumen v Novi reviji

Decembarska številka Nove revije (104) prinaša Pogovor z Vinkom Brumnom (str. 1705-1708). Tine Hribar se je preko Pavla Fajdiga, ki je tudi napisal uvodno informacijo o Brumnu, razgovarjal z zdomskim filozofom. Sledita odstavka Brumnovega odgovora na Hribarjevo vprašanje: Katera je Vaš aosednja filozofska misel?

Ker je moje prvo filozofsko zanimanje bilo posvečeno vprašanjem resnice in spoznanja, sem mogel dobiti pri Ušeničniku dovolj opore in spodbude za svoje razmišljanje. Na Ušeničniku sem zavestno gradil tudi zato, ker sem se naslavljal na rojake, ki so bili ali so vsaj menili, da so tomisti, čeprav so najčešče Tomaža poznali iz teoloških priročnikov, tuj pa jim je ostal njegov duh in filozofski etos.

Ko sem prebolel težave življenja v drug svet, sem bil že v petdesetih letih življenja, tako da sem imel pred seboj le razmeroma kratko dobo filozofiranja, moja najlepša leta so bila izgubljena. Bral sem brez načrta, kar mi je prišlo v roke dostikrat le na posodo, pisal, kar sem utegnil in zmogel. Pisal sem težko, trudil pa sem se, da bi govoril jasno in razumljivo in o vprašanjih, ki mi jih je postavil naš izseljenski vsakdan. Bralcev nisem pridobil mnogo, takih, ki bi tudi umeli, kaj sem hotel povedati, pa je bilo še manj. Ker se nisem imel in se še nimam za genialnega in še manj za nezmotljivega misleca, sem vedno želel in iskal sorazgovornika, s katerimi bi mogel razčisti vprašanja, katerim sem se posvečal, pa mi ni uspelo in sem bil obsojen na neko prisilno samohodstvo. Nisem pa se mogel ogniti raznim sumničjem in izkrivljanjem mojih misli. Nekaterim je drugačnost pomenila isto kot krivost. Braniti sem se moral očitkov krivoverstva, ne le religioznega, tudi v politiki in še posebej v pojmovanju narodnosti. Zato sem toliko čistil vprašanja resnice in spoznanja, zato sem pisal o dialogu, o narodnosti, pa nazadnje tudi o vprašanju Boga, kar je bilo odgovor na razne kritike in natolcevanja, zlasti pa neumevanja filozofije, ki je po svojem bistvu iskanje in ne vedenje resnice. Zmeraj sem hotel biti le iskalec in ne učitelj resnice in modrosti.

Tokijski eseji: št. x + II.

(napisani pod zimskimi oblaki).

Dragi Glas!

Najprej Te prosim, da se lepo zahvališ SKA za ogromno darilo, ki sem ga oni megleni dan prejel: Franceta Dolinarja Slovenska katoliška obzorja, SKA-ino 142. izdaja, ki je menda SKA spravilo čisto na rob, ki z njega lahko gledamo strmo navpično v finančno praznino. O, ko bi lahko koga prepričal o vrednosti te „enciklopedije esejev“! Še zdaj se Franceta spominjam iz rimskih časov študija: ko sva se zadnjič videla, je imel zavihan črni ovratnik svoje sicer skromne duhovniške suknje in malce bled je bil v obraz; „Na svidenje!“ sva si rekla, pa se bova morala srečati šele v Nebesih, če Bog da. Ko listam po tej dragoceni knjigi, skoraj čujem njegovo preudarno, a preprosto slovenščino; velik duh ga je oživljal, obenem pa je bil slovensko preprost. O, ko bi lahko koga prepričal, da je knjigo vredno kupiti, ker je pač „enciklopedija slovenske uravnovešene kritike“! Posebno vrednost te knjige vidim v tem, da navaja obilico revij in časopisov iz Slovenije, posebno tja do 2. svetovne vojne, ki jih mi, ki se klatimo po svetu, ali nimamo ali jih ne poznamo ali pa smo nanje pozabili. In vendar nam dajejo vpogled v prenekatere sedanje razmere doma, saj izhajajo iz preteklosti tako ali tako — če bi sedanost lahko pojasnila sebe brez ozira na preteklost, bi v tem trenutku morali reči: ta sedanost

nima preteklosti — večna je... Tako da zapis na str. 220-221 mislimi (Se neuresničene slovenske „sanje“ iz 1861): „Ni zameriti (Luki) Jeranu, da se ni dvignil nad svoje sodobnike, da ni znal применити Lacordairjeve politične filozofije: „Svoboda se ne dobi v dar, svoboda se vzame“, saj Slovenci še sto let pozneje (1961) nismo izoblikovali znanstvene etike narodne osvoboditve.“ Ali pa zapis na str. 226 (Odsotnost slovenske državne misli v prevratu 1918): „Nehistorični narod je narod, ki v zgodovini ni dejavno navzočen in uveljavljen, ker nima svoje lastne državne strukture, tako da si ni mogel ohraniti niti po sebi imenovane politično-teritorialne organizacije, ki mu je ostala kot preostanek nekdanje lastne državnosti, ki bi nanjo mogel opreti svojo prizadevo za vnovično uveljavitev med narodi. V družbi narodov je brez zgodovinske legitimacije, ki mu jo more v odnosih med narodi izsklenjeno dati zgolj lastna država.“ Knjiga je odlično razdeljena, malce ovira Kazalo čisto na koncu knjige; morda se v tem zrcali francoska in latinsko-ameriška navada tiskanja; anglo-ameriške knjige imajo po navadi kazalo v začetku knjige.

Oni dan sem obiskal prijatelja Japonca, nekdanjega arhitekta in ujetnika v Sibiriji, kamor so bili Sovjeti prignali japonske vojske in nevojske, kar so jih bili iznevalili v Mandžuriji z nenadnim napadom na Japonsko 1945. Arhitektu je zdaj 86 let; moči mu pešajo, a od časa do časa napiše pesem v slogu japonske tanka-pesmi to je, s 5, 7, 5, 7 in 7 zlogi v zaporednih vrsticah. Sedela sva pred toplo električno pečjo, zumaj je ta dan zgodaj zjutraj malce snežilo, a je kar hitro nehalo, vendar ga je spomnilo na pesem, ki mi jo je počasi recitiral; ugajala mi je, prepisal sem jo, in Ti jo tukaj podam v naši transkripciji, nato pa v prevodu:

— Cukaretaru mi o joseite Sibéria no jozamu ni nemuru hórjo no daitai —:

K nočni hladnosti Sibirije se trudni udi jetnikov, mnogih vojnih jetnikov, stiskajo v sen.

Če me uho ne vara, je glavni glas japonske pesmi — a —, kot da že sama trudnost narekuje ta samoglasnik. G. arhitekt mi je tudi zupal, koliko Japoncev — ujetnikov je v Sibiriji pomrlo, posebno vojakov; on sam je bil civilist na gradbenem delu v Mandžuriji; kot ujetnika so ga rabili za cenena gradbena dela; ko so ga okrog 1949 vrnili, mu je japonska KP trdila, da se ima njej zahvaliti za vrnitev in da zato pričakuje, da zvesto voli zanj. Šele s „perestrojko“ g. Gorbačova se je menda otresele tega zlega pritiska.

Danes je četrti dan Srednjevzhodne vojne. Japonci so zaskrbljeni, ker dobivajo 60 odstotkov petroleja, ki ga potrebujejo za svojo industrijo, iz Srednjega Vzhoda. Že napovedujejo razne omejitve. Doslej sem čul vsaj dva Japonca, ki sta branila iraškega predsednika kot žrtev ameriškega cowboya, češ iraški predsednik je hotel le rešiti (enkrat za vselej) arabski problem revščine. Ob teh besedah sem mislil na dobo okoli Hitlerja in skoraj zastokal: kako kratek je človekov spomin!

Čez nekaj dni je praznik sv. Frančiška Saleškega, zavetnika vseh piščičih in objavljačih katoličanov. Daroval bom sv. Daritev v njegovo čast in ga tudi letos prosil, da se za našo SKA krepko potegne v Nebesih, tudi v smislu finančne pomoči. Če si SKA lahko šteje v čast, da ima vplivne prijatelje na tem svetu, koliko bolj velja to za njene prijatelje v Nebesih, kjer ni prostora za ozkosrčnost!

Če se strinjaš, bom odslej naslovil svoje „Tokijske eseje“ kot „Tokijska esejska pisma“; včasih je namreč analogija med esejem in Tokijskim esejem tako tenka, da skozi njo lahko vidim osebe, avtomobile, in drevesa na naši cesti; vendar hoče ostati pismo o raznih problemih v okviru časa in prostora, ki mi je odmerjen.

Z daljnovezhodnim poklonom ostajam Tvoj vdani

Vinko Brumen

razgled

Nekaj opomb k Balantiču, Šarabonu, Špeliču in kazni za neposlušne književnike.

Po vseh razočaranjih in krivicah, ki jih opisuje v svoji knjigi diakon France pelič (Vrnili se bom k očetu, Celjska Mohorjeva družba l. 1990), omenja še zadnje, ki pa se ni pripetila njemu, ampak njegovemu prijatelju pesniku Mitji Šarabonu.

Pesnik Mitja Šarabon, Dominsvetovec kakor France Balantič, je svojemu sošolcu po smrti v Grahovem napisal poslovilno pesem, ki jo je objavil Domoljub. Menda — zame ni gotovo, da bi bil Kremžarjev odred že preoblečen v domobranske uniforme, najbrž so imeli še četniške, v Domoljbu da je izšla nad Šarabonovo pesmijo tudi slika Balantiča v domobranski častniški uniformi, kar je seveda obtožnica proti Šarabonu izrabila, da je „proslavljal“ domobranci. Za Šarabona je to predstavljalo seveda zapor, zaslišanje, kazenski bataljon, prisilno delo, telesne kazni, tako da je Špeliču kasneje rekel dobesedno: „Mnogokrat sem bil tako sestradan in obrčan, da ni bilo niti ene naravne luknje v mojem telesu, da ne bi iz nje krvavel, da ne govorim o luknjah, ki so mi jih povzročili udarci in brce.“ Šarabon je umrl v pomanjkanju, samoti in razočaran nad redkimi, katerim je še kaj verjel. Njegove pesmi so zazvržale vse založbe: Mohorjeva, Družina, tudi Tone Pavček jih je dobil v roke, vendar je Mitja Šarabon umrl nepriзнan, kot sumljiv, nezanesljiv, osumljen, zaznamovan, medtem ko je Balantič že zdavnaj rehabilitiran in je doživel že več izdaj v domovini. Lansko leto je celo prišel do spomenika, kar bi bilo menda preveč za Šarabona, čeprav je napisal samo poslovilno pesem prijatelju.

Ob vseh netočnostih v knjigi bi bila netočnost o častniški domobranski uniformi Balantiča zadnja, ker Balantič ni bil častnik, uniformo pa je najbrž imel še četniško, kakršen je bil tudi odred, v katerem je služil.

Tone Brulc

Glasilo Katoliškega doma prosvete Dialog iz Tinj na Koroškem, najavlja v svoji zadnji številki januar-februar 1991 kar celo vrsto predavanj, ki so v zvezi z matično zgodovino in nedavno preteklostjo.

8. februarja bo razčlenil sedanji položaj večnarodne Jugoslavije univ. prof. dr. Arnold Suppan v predavanju Jugoslavija sedanosti.

4. marca bo imel predavanje o Janezu Ev. Kreku univ. prof. dr. Walter Lukan.

11. marca bo v ciklu Liki naše zgodovine predaval Feliks J. Bister o Antonu Korošču.

26. marca bo predaval o partizanstvu in domobranstvu pod naslovom Državlanska vojna v Sloveniji 1945-1945 mag. Boris Mlakar z Inštituta za najnovejšo zgodovino (Ljubljana).

5. aprila bodo ob okrogli mizi diskutirali koroški partizani,

domobranci in mag. Boris Mlakar o Spravi — ali je možna?

Nekatera predavanja bodo v nemščini, druga v slovenščini, kakor je že navada v Tinjah. Serija o naših pomembnih možeh (Matija Majar Ziljski, Janez Ev. Krek in Anton Korošec) je nova za koroške Slovence in obiskovalce Tinjskega doma Sodalitas, storila pa bo lahko veliko za boljše poznanje in razumevanje med koroškimi in matičnimi Slovenci. Vsekakor so pripravne teme za slovenski skupni kulturni prostor.

O predavanjih dr. Spomenke Hribar „Kongresna misel“ ob zamisli in nastajanju Svetovnega slovenskega kongresa, Vinka Ošlaka „Kdo mi pove, kaj sem?“, p. Marka Rupnika „Narodna zvestoba iz Sv. Pisma in iz nauka katoliške vere“, dr. Alenke Rebul-Tuta o „Psihologiji identitetne stabilnosti“, ne bomo pisali, ker so že za nami (2. in 3. januarja), čeprav so in bodo relevantna prav za naš čas, posebno pa še za prihodnost.

Joža Lovrenčič in slovenska literarna zgodovina je naslov članka iz Naših razgledov (NR 21. december 1990), ki ga je napisal sodelavec Inštituta za slovensko literaturo in literarno vedo pri SAZU Jože Faganel, ko so že minila slavlja njemu na čast v njegovi vasi in na Sveti gori ob priliki 100-letnice njegovega rojstva.

Po Faganelu je Lovrenčič prišel na Index librorum prohibitorum po nemarnosti slovenskih založb, čeprav ga omenja Grafenauer l. 1919 v Kratki zgodovini slovenskega slovstva, Anton Slodnjak v Pregledu slovenskega slovstva 1934., v Slovenskem slovstvu iz l. 1968 ga isti avtor znova kritično postavi pod lupo zaradi Trentarskega študenta in zatem ga je omenil na kratko v Obrazih in delih slovenskega slovstva l. 1975, pred njim pa Lino Legiša l. 1969 v Zgodovini slovenskega slovstva. Njegovo delo je ocenil Franc Zadavec l. 1970, le Marja Borštnikova ga je preskočila v Pregledu slovenskega slovstva, česar seveda ne bi pričakovali od nje, saj je prav ona bila najbolj skrbna zbirateljica, ocenjevalka in širiteljica drugega velikega „zamolčanega“ Stanka Majcena.

Če je kdo vsaj z malo pozornosti prebral vse te zgodovine in preglede slovenskega slovstva, je lahko opazil, da so izhajale pri različnih založbah in v širokem časovnem razmiku. Vzrok, da Lovrenčič po letu 1945 ni več izšel, moramo iskati drugod: bil je kot toliko drugi postavljen na indeks, za novo oblast ni več obstojal, zato tudi niso našte bibliografske enote iz let 1942, 1943, 1944 na celotnem seznamu njegovih del. Lovrenčič je bil grešnik pred novo oblastjo, ker je prekršil kulturni molk, zapovedan po KP v teh letih. Tudi v obtožnici je bila to ena izmed obtožilnih točk, ki je imela največ teže na Lovrenčičevo obsodbo. Škoda bi bilo sedaj metati krivdo na slovenske založbe, saj večina teh sploh ni obstojala, tiste pa ki so obstojale, so jih vodili ljudje, ki so prejemali ukaze od zgoraj. Na te bi bilo treba pokazati in na tiste od zgoraj, ki so to nekulturno dejanje zagrešili v dobi stalinizma, ki se je v Sloveniji predolgo raztegnila. Kljub temu, da je imel Lovrenčič močne botre za seboj, ni mogel po letu 1945 ničesar objaviti, prav tako kakor Kocbek po letu 1952. Pogledajmo resnici v oči! Tista peščica pa je bila tako majhna, da je skopnela v svobodi, ne da bi kdo opazil, da je ni več.

MEDDOBJE

XXV., 3-4

Dvojni zvezek na 160 straneh

Letna naročnina s 6 številkami Glasa USA 35.-

ali ustrezna vsota v drugih valutah.

CORREO ARGENTINO Y SUC. & ORR. CENTRAL	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo (Tone Brulc). Tisk Editorial Baraga del Centro Misional Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés J. Rot), Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires 1407, Argentina.